

Urban, Wacław

Wieś a plebania, czyli notatnik plebana z Gdowa z lat 1597-1604

Przegląd Historyczny 83/1, 93-104

1992

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

WACŁAW URBAN

Wieś a plebania, czyli notatnik plebana z Gdowa z lat 1597—1604

Pochodzący ze środkowopolskiego miasteczka Pabianic Jan Dębochowski (Dembochowski, Debochowski), pleban dużej wsi podkrakowskiej Gdów nad Rabą w latach około 1595 do przed 1607¹, był człowiekiem aktywnym. Prowadził chyba poprawnie duszpasterstwo i w r. 1596 wprowadził do Gdowa metryki stanu cywilnego². Jako gorliwy pleban dbał też o sprawy materialne probostwa, czemu zawdzięcza powstanie prezentowane tu rzadkie źródło: swego rodzaju pamiętniczek gospodarczy plebana. Mówi on o stosunkach proboszcza gdowskiego z parafianami od chłopów poczynając poprzez zagrodową i średnią szlachtę aż do magnatów Wesselenyich. Przy okazji dość dokładne dane mówią o nazwiskach chłopów i ich zasiewach. Warto zauważyć, że Dębochowski nie wspomina o nieurodzaju, który objął w początkach XVII w. dużą część Rzeczypospolitej, a więc do Gdowa on chyba nie dotarł.

A oto słowniczek szlachty:

- Gardziński Sebastian, h. Jastrzębiec lub Janina.
- Gołuchowscy, zamożna szlachta kalwińska h. Leliwa; w tym przypadku chodzi głównie o Marynę z Niewiarowskich Gołuchowską.
- Jarczowski, jakiś zagrodowy szlachcic.
- Lubowiecki Adrian, h. Kuszaba.
- Łosiński (Wiernek?) Jan, h. Janina.
- Maniecki Stanisław, h. Łódzia, prepozyt klasztoru Bożego Ciała na Kazimierzu, a także oficjał krakowski.
- Niewiarowski Adam, bogaty szlachcic h. Półkozic.
- Nowicki Jan, nieznanego herbu.
- Otwinowski Jan, h. Trąby, arianin³.
- Pisarski Jerzy, h. Śreniawa.
- Słupski Piotr, h. Lis.
- Anna Sárkándy-Wesselényi, należąca do pańskiej rodziny węgierskiej, bliskiej naszemu monarsze Stefanowi Batoremu, a obracającej się na styku reformacji i katolicyzmu; była żoną skarbnika Ferensa

¹ AArchidiec. Kraków, Officialia t. 111, s. 906—907; t. 114, s. 1652—1653.

² Tamże, Wizytacje z depozytu Kapituły 7, k. 212—214; t. 33, k. 129—131; *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego* t. II, s. 533.

³ BCzart, rkps 1403, s. 8.

(Franciszka), a matką Istvána (Stefana). Wesselenyiowie przejęli Gdów z okolicą po też węgierskich Bekieszach⁴.

Zawadowie Stanisław i Wojciech, może szlachta zagrodowa h. Rawicz. Żebrowie Joachim i Stefan, pewno zagrodowa szlachta.

A teraz wsie spod Gdowa:

Bilczyce (Bielczyce), par. Gdów, własność Lubowieckiego i klasztoru Bożego Ciała na Kazimierzu. Do dziś istnieją koło tej wsi łąki zwane Rudy oraz nazwiska chłopskie Kołodziejów i Piechów.

Falkowice (Fałkowice), par. Gdów, własność różnej szlachty.

Gdów, wieś parafialna Wesselenyich.

Grzybowa, obecnie przysiółek Gdowa, też Wesselenyich.

Kędzierzynka, par. Gdów, Wesselenyich.

Liplas, par. Niegowić, wieś konwentu Bożego Ciała.

Podolany, par. Gdów, Gołuchowskich.

Stadniki, par. Dobczyce, Wesselenyich.

Zręczyce (Rzencice), par. Gdów, własność Lubowieckiego, Niewiarowskich-Gołuchowskich i zagrodowej szlachty. Jest to wieś, skąd pochodził zapewne ówczesny ciekawy literat Jan Zrzeczycki⁵ i o której nasze źródło mówi najwięcej. Zachowały się do dziś nazwy pól zręczyczkich „na klin” (w stronę Gdowa) i „na Chrostowej” (w stronę Zagórzan). Istnieli też tu jeszcze w XX w. chłopscy Buczkowie, Chmielkowie, Matuszowie, Paczkowie i Wałaskowie.

Ks. Jan Dębochowski był marnym latynistą, rozporządzał za to bogatą polszczyzną. Znał już *a*, *e*, *ł*, pisząc nawet czasem „słachtą”, „oddawali” czy „tę”. Z form zamierających stosował liczbę podwójną i czas pozaprzeszły. Jego pamiętniczek czytał krytycznie i uzupełniał jakiś zapewne proboszcz gdowski z około 1666 r. (ręka II). Uwspółcześniamy w miarę potrzeby pisownię rękopisu, pozostawiając jednak literalnie nazwy osobowe.

Notatnik jest zeszytciem składającym się z 15 kart (17 × 10,5 cm) zapisanych w zasadzie ręką Dębochowskiego, przy czym karta pierwsza jest bardzo zniszczona. Nie wiadomo, jak źródło to dostało się do archiwum miasta Krakowa. Dziękuję przy okazji ks. proboszczowi Janowi Sikorze i innym gdowskim informatorom.

Wydawane źródło daje świetny wgląd w mechanizm pobierania dziejeńcin. Wizytacje w Archiwum Archidiecezjalnym w Krakowie ukazują wewnętrzny stan parafii, bogate zaś Archiwum Parafialne w Gdowie ilustruje ogół spraw, toteż możliwe i potrzebne byłoby opracowanie monografii parafii gdowskiej od schyłku średniowiecza do XX w.

⁴ I. Nagy, *Magyarország családai* t. XII, Pest 1865, s. 159—161; *Zróżdła dziejowe*, wyd. A. Pawiński, t. XIV, Warszawa 1886, s. 61—62.

⁵ *Nowy Korbut* t. III, Warszawa 1965, s. 452—453.

Or.: *Archiwum Państwowe w Krakowie, Oddział Miejski, Inwentarz Tymczasowy 271, „Variae civitates”, zakładka „Gdów”, podzakładka „Gdów kościół, rękopis (Proventus ecclesiae Gdoviensis de decima manipulari a. 1597—1604)”, s. 5—34.*

[s. 5] In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo septimo. Ego Joannes Dębochowsky a Pabianice, protunc plebanus ecclesiae Gdoviensis, notum facio omnibus tam spiritualibus, quam terrestribus dominis:

Proventus ecclesiae Gdoviensis, a zwłaszcza o dziesięcinach wytycznych, które ja zaraz w tym roku wyżej opisanym brał i w tych wsiach na polach koźdemu [!] poddanemu każde zboże wytykał.

In primis in villa Gdow od wszystkich km[ieci] brałem po dwie grzywnie pi[enię]dzy monety po[ls]kiej [!], w każdą grzywnę licząc po groszy [4]8. Także też od wszystkich zagrodników brałem po groszy dwanaście, także też i od kowala i od młynarza po gr 12. W tej to wsi, hoc est we Gdowie, dziesięcina wytyczna, ale mi Jej Mośćpani Anna Zarkandi Wezeli[n]owa żadnym sposobem nie kazała wytykać i poddanym zakazała, aby nie dawali wytykać, i musiałem pieniądze z nich brać.

[Dolna część strony urwana, a widać tylko:] Wezelinowa Zarkandi [s. 6] i pieniędzmi nie chciała płacić [obcięte] zwłaszcza z wolfarku [!] gdowskiego, z wolfarku grzybowskiego, z wolfarku stadnickiego, z wolfarku kędzierskiego obiecywała ze mną się zgodz[ie]ć i mnie płacić, a potym nic nie da[ła].

Villa Rzenczice

Ślachetny pan Jadam Niewiarowsky miał na ten czas arendarz[a] w tychże Rzencicach ślachetneg[o] pana S[ebaj]stjana Gardzinskiego. Tenże pan Gardzinski nie chciał m[i] dać dziesięciny wytycznej. Chci[a]łem pozwać pana Jadam Niewiarowskiego i położył był woźny pirwszy [!] pozew. Ale zaraz rozkazał pan N[ie]wiarowski panu Gardzińskiemu, aby mi nie bronił wy[tyczy] [reszta zniszczona].

[s. 7] sprawiedliwie dziesięcinę wydał zaraz z pola tego, z którego dziesięcina idzie kościołowi gdowskiemu, albo żeby się ze mną pogodził i zapłacił. Tenże Sebastyan Gardzinski kupił u mnie dziesięcinę wytyczną po wszystkich polach dworskich i zapłacił ućciwie, jak stargował. Ostatek pieniędzy posłał mi przez Wojciecha Zawadę, prosząc abych mu też kwit posłał; i posłałem przez tego Wojciecha Zawadę kwit.

Tenże ślachetny pan Jadam Niewiarowski rozkazał panu Sebastyanowi Gardzińskiemu, żeby też koniecznie rozkazał a poddanym, aby z pola pod winą nie brali, a żeby mi pierwej dziesięcinę wytyczną oddali; i oddali wytyczną jako do brzy ludzie. Stała w ten czas u Barnadego a.

Z pól tak nazwanych oddawali:

Nad na klín pole — ozimina

Wojciech Zawada na dwojgu stajań miał żyta kop 9, pszenice kop szery [!].

[s. 8] Stanisław Zawada na dwojgu stajań, na których po siedmi zagonów, miał żyta trzy kopy.

Wałasek dwoje stajań miał, miał żyta kop półpięty. Tenże miał pszenice snopów smieddziesiąt [?].

^a - a *podkreślone i dopisek ręką 2: decima u poddanych.*

Stanisław Matuszek miał żyta dwoje stajań, było kop pięć.
 Matysz Paczek żyta miał dwoje stajań, było kop sześć.
 Zapior żyta stajanie jed[n]o, kop dwie.

Pole na Chrostowej

Wojciech Buczek miał żyta kop stery [!], pszenice kop dwie.
 Pan Jarczowski tamże na tym polu ze trojga stajań nie dał.

Pole na zagumniu w Lasciu

Jan Wałasek miał żyta stajanie jedno, na tym było kop trzy.
 Chmielek żyta stajanie jedno, [s. 9] kop było dwie, snopów 40.

Pole Gawrońce. Jarzyna była

Wojciech Zawada na jednym stajaniu miał grochu kit ośmdziesiąt, owsa manipulos 70.

Jan Wąsik miał owsa i grochu dwoje stajań.
 Jurek miał owsa dwoje stajań, kop trzy było.
 Matysz Wałasek miał owsa jedno stajanie.
 Matusz Stanisław miał jęczmienia na jednym stajaniu kop półpięty.
 Wojciech Bączek miał owsa jedno stajanie; na tym było snopów 70.
 Zapior miał owsa jedno stajanie.
 Paczek owsa jed[n]o stajanie.

Barnady jedno stajanie miał owsa, kop dwie bez trzech snopów. U tegoż dziesięcina stała, którą ja wytykał i u tego Bernadego postawił i potym wymłocił in hoc anno suprascripto.

Villa Falkowice

[s. 10] Ex agris praedialibus decima manipularis, którą to dziesięcinę pan Jerzy Pisarski kupił u mnie i zapłacił, jako stargował.

Villa Grzibowa

Decima manipularis ex omnibus agris tam praedialibus, quam [ex] kmetonis [!] et hortulaniis. I wytykałem wszystkim kmieciom i zagrodnikom; i oddali wszyscy, co kto powinien oddać. W ten czas stała u Jochima Żebra.

Villa Bielczyce

Decima manipularis ex agris omnibus tam praedialibus, quam kmetonis [!] et hortulaniis. I wytykałem wszystkim kmieciom i zagrodnikom, i młynarzowi na trzankach [!] i z pańskiego pola. W ten czas stała u Piecha.

Ibidem na drugiej stronie u ślachtetnego pana Lubowieckiego Adriana wytykałem [s. 11] oziminę i jarzynę. Żyta było kop 19, owsa było kop 6 manipulos 40 i tam we dworze wymłociłem tę dziesięcinę.

In anno Domini 1598

Villa Gdow

Od tychże gdowianów wziąłem na dziesięcinę wytyczną ad rationem florenos 71. Wszyscy się składali kmiecie i zagrodnicy. Ty pieniądze odbierałem we

dworze u ślchetnego Jana Łososińskiego, na ten czas dzierżawce gdowskiego; pieniądze oddawali Tomasz Łapka, Stanisław Paczek i wójt. I dałem kwit tymże gdowanom ad rationem.

Ze dwora i z ról dworskich nie wziąłem nic tego roku.

Villa Rzęnczice

In hoc anno suprascripto ślchetny pan Sebastyan Gardzinski kupił u mnie dziesięcinę po wszystkich polach dworskich kościołowi gdowskiemu należąca i zapłacił ućciwie.

[s. 12] ^b Poddanym wytykałem i oddali wszyscy, którzy powinni dawać, tak kmiecie jako i zagrodnicy. W ten czas stała ta dziesięcina u Jana Wąsika, i tam wymłóciłem tę dziesięcinę ^b i wziąłem zboże.

Villa Podolany

Decima manipularis provenit ecclesiae Gdoviensi. I z tej wsi oddali ^b jako dobrzy ludzie i z potrawą do Gdowa ^b, o tego tam niewielka dziesięcina u nich i nie w każdym się roku trafia, ^b bo nie ze wszystkich pól ^b przynależą.

W ten czas dali Andrzej Miąsko, Jan tak rzeczony Bzdel, Wojciech Kował [!]. Oddali za rok 1597, i wziąłem do plebaniej z potrawą.

Villa Fałkowice

Od ślchetnego pana Jana Nowickiego wziąłem ad rationem decimae manipularis ex agris praedialibus omnibus monetae polonicalis ośm grzywien, iż mnie uprosił na ten czas, bo też dziesięcina wytyczna po rolach dworskich [s. 13] kościołowi gdowskiemu z dawna oddawana i fundowana, i antecessorowie moi wytykali, i do Gdowa do plebaniej z potrawą brali za dzierżawy Pisarskiego, i kmieciom w każdym roku wytykają i do Krakowa do Świętego Ducha oddają, kiedy kupią.

Villa Grzibowa

Decima manipularis ex omnibus agris praedialibus et cmentonalibus et ortulaniis [!]. I wytykałem wszystkim kmieciom i zagrodnikom, i tkaczowi, i karczmarzowi. W tym roku stała ta dziesięcina u Andrzeja Miczaliaka.

Villa Bielczice

Decima manipularis ex omnibus agris praedialibus, cmetonis, hortulaniis. I wytykałem wszystkim kmieciom i zagrodnikom i młynarzowi na trzankach i z pola pańskiego. W ten czas [s. 14] stała u ^c Marcina Kołodzieja ^c ta dziesięcina. Potym wyjąłem wymłociwszy tylko ziarno, potrawa tam została.

Ibidem na drugiej stronie ex agris praedialibus non ex omnibus decima manipularis. I dał mi ślchetny pan Adrian Lubowiecki wytyczną dziesięcinę. Owies tylko był na tej stronie, co do Gdowa idzie. Dziesięcina — owsa dostało mi się w tym roku kop piętnaście, jęczmienia kop trzy, grochu kop dwie.

^{b-b} *ustępy podkreślone z dodaniem ręką 2: nota bene.*

^{c-c} *nadpisane ręką 1 zamiast: Piecha.*

In anno Domini 1599

Villa Gdow

Od tychże gdowianów wziąłem na dziesięcinę wytyczną ad rationem złotych siedmdziesiąt gr 20. Wszyscy się składali kmiecie i zagrodnicy.

[s. 15] Ty pieniądze odbierałem we dworze u ślchetnego pana Jana Łososińskiego, na ten czas dzierżawce gdowskiego. Pieniądze oddawali Tomasz Łapka, Stanisław Paczek i Grzegorz, wójt gdowski, i dałem kwit tymże gdowianom ad rationem tej dziesięciny. Ze dworu i z ról dworskich nie wziąłem nic w tym roku.

Villa Rzenczice

In hoc anno suprascripto ślchetny pan Sebastyjan Gardzinski — na ten czas był arendarzem tej majątności — kupił u mnie dziesięcinę po rolach wszystkich dworskich, z których provenit decima manipularis, także i z ról pustych, co było na dwór zasiano. Kupił i zapłacił, i dałem mu kwit.

[s. 16] ^d Poddanym wytyzałem i oddali wszyscy, którzy powinni dawać, tak kmiecie jako i zagrodnicy. W ten czas stała ta dziesięcina u Bartyzela Chmielka.

Villa Podolany

Decima manipularis provenit ecclesiae Gdoviensi. I z tej wsi oddali jako do-
brzy ludzie i z potrawą do Gdowa ^d.

Villa Falkowice

Decima manipularis ex agris omnibus praedialibus provenit ecclesiae in Gdow. Na też to dziesięcinę wziąłem ad rationem monetae polonialis ośm grzywien od ślchetnego pana Jana Nowickiego, na ten czas arendarza falkowskiego, i dałem mu kwit.

Villa Grzybowa

Decima manipularis ex omnibus agris praedialibus, kmetonalibus, hortulaniis. I wytykałem wszystkim kmieciom i zagrodnikom, i tkaczowi, i karczmarzowi. W ten czas stała ta dziesięcina u Lenarta Miczalika. Z dworskich pól w tym roku nie wziąłem nic.

Villa Bielczyce

[s. 17] Decima manipularis ex omnibus agris praedialibus, kmetonalibus, hortulaniis. I wytykałem wszystkim kmieciom i zagrodnikom. Także i z pola dworskiego wziąłem dziesięcinę wytyczną na ten czas by arendarzewi [!] w Liplesie etc. Ślchetny pan Piotr Słupski od Konwentu Sacratissimi Corporis Christi — praepositus erat eo tempore Stanislaus Maniecki. W ten czas stała ta dziesięcina u Tomasza Dubiela. ^e Z Rud, od Tkacza, od Dubiela, od Wciśta z potrawą wziąłem do plebaniej ^e.

In anno Domini 1600

Villa Gdow

Od tychże gdowianów wziąłem na dziesięcinę wytyczną ad rationem złotych monety polskiej 65. Ty pieniądze odbierałem we dworze u ślchetnego pana Jana Łososińskiego, na ten czas arendarza gdowskiego. Pieniądze oddawali Tomasz Łap-

^d - ^d *podkreślone i dopisane ręką 2: nota bene.*

^e - ^e *podkreślone i dopisane ręką 2: nota bene.*

ka, Stanisław Paczek, Grzegorz, wójt gdowski. W tym roku kwitu nie dałem, iż mi pieniędzy zaraz nie dali [s. 18] i na pobór z tychże pieniędzy wytrącili złotych półszosta. Ze dwora i z ról dworskich nie wziąłem nic w tym roku.

Villa Rzeniczce

In hoc anno tej majątności był arendarzem ślachtetny pan Jan Otwinowski. Tenże pan Otwinowski nie chciał mi nic dać ani wytykać, ani na pieniądze się ze mną zgodzić z tych pól dworskich, a to w ten obyczaj, iż tego nie przyjął w intercyzie, aby miał dziesięcinę wytyczną dawać albo ją płacić. Wywiedałem się u pana Jadama Niewiarowskiego o tym i powiedział mi tak i obiecał cnotliwym słowem ślacheckim, iż musi pan Otwinowski i z gumna dać albo Waszmości zapłacić. W tymże roku poddani z pola zwieźli i mnie nic nie dali. Nie mogłem potym sprawiedliwości mieć z tych poddanych ani od pana Niewiarowskiego, ani od pana Otwinowskiego, i tak nie wziąłem nic w tym roku.

Villa Podolany

Decima manipularis. I oddali wyszej pomienieni i z potrawą do Gdowa f.

Villa Phalkowice

[s. 19] Decima manipularis ex praedialibus provenit ecclesiae in Gdow. Na tę dziesięcinę wziąłem ad rationem pieniędzy monety polskiej octo marcas od ślachtetnego pana Jana Nowickiego, arendarza falkowskiego, i dałem mu kwit na to.

Villa Grzybowa

Decima manipularis ex omnibus agris praedialibus, kmetonalibus, hortulaniis. I wszystkim [!] kmieciom i zagrodnikom, także tkaczowi i karczmarzowi wytykałem. W ten czas stała ta dziesięcina u Wojciecha Bochenka.

Villa Bielczice

Decima manipularis ex omnibus agris praedialibus. I wytykałem wszystkim kmieciom i zagrodnikom. Także i z pola dworskiego wziąłem wytyczną dziesięcinę. W ten czas stała ta dziesięcina u Jana Woźniego [!], u tegoż Woźniego kupiłem potrawę i wziąłem do plebanijej.

In anno Domini 1601

Villa Gdow

[s. 20] Od tychże gdowianów wszystkich wziąłem na dziesięcinę wytyczną ad rationem pieniędzy monety polskiej florenos 69. Ty pieniądze odbierałem we dworze ślachtetnego pana Jana Łososinskiego, na ten czas arendarza gdowskiego. Pieniądze oddawali Tomasz Łapka, Grzegorz wójt, Stanisław Paczek. W tym roku kwitu nie dałem, dlatego że mi też pieniędzy wszystkich nie oddali i u mnie tej dziesięciny nie kupowali. Ze dwora i z ról dworskich nie wziąłem nic w tym roku, bo nie chciała nic dać Jejmość pani Weszelinowa.

f - f podkreślone i dopisane ręką 2: nota bene.

§ Villa Zrenczyce §

In hoc anno tej majątności był arendarzem ślachtetny pan Jan Otwinowski. Od tegoż nie wziąłem nic [s. 21] za dziesięcinę z pól dworskich, także i od podanych, bo swowolnie z pola zwieźli.

h Villa Podolany

Decima manipularis. I oddali ją wszyscy wyszej pomienieni z potrawą do Gdowa h.

Villa Falkowice

Decima manipularis de agris praedialibus ecclesiae Gdoviensis. Na tę dziesięcinę wziąłem ad rationem pieniędzy monety polskiej octo marcas od ślachtetnego pana Jana Nowickiego, arendarza falkowskiego, i dałem mu kwit.

Villa Grzybowa

Decima manipularis de omnibus agris praedialibus. Nie wziąłem nic z tych pól w tym roku. Tylko kmieciom i zagrodnikom wytykałem. W ten czas stała ta dziesięcina u Piotra Żebra.

Villa Bielczyce

[s. 22] Decima manipularis de agris praedialibus, kmetonalibus, hortulanis. I wytykałem wszystkim kmieciom i zagrodnikom. I z pola dworskiego wziąłem wyteczam [!] z pola. W ten czas stała u Bartosza Male.

Ibidem in alia parte u ślachtetnego pana Adriana Lubowieckiego wziąłem też w tym roku wyteczną i we dworze i w gumnie jego wymłóciłem.

In villa Stądniki

Decima manipularis de agris praedialibus. Ale nie wziąłem nic i w tym roku, bo Jejmość Anna Zarkandi Wesselinowa nie chciała nic dać, a na ostatek kazała się pozywać.

In villa Kędzierzynka

Decima manipularis de agris praedialibus. Ale nie wziąłem nic i w tym roku, bo Jejmość pani Anna Zarkandi Wesselinowa [s. 23] nie chciała nic dać.

In anno Domini 1602

Villa Gdów

Od tychże gdowianów wszystkich wziąłem na dziesięcinę wyteczną ad rationem pieniędzy monety polskiej florenos 67. Ty pieniądze wyszej opisani [!] oddawali we dworze u tegoż ślachtetnego pana Jana Łososinskiego, arendarza na ten czas gdowskiego. Ze dwora i z ról dworskich nie wziąłem nic w tym roku od Jejmości paniej Wesse[linowej].

§ - § dopisane ręką 2: nota bene.

h - h dopisane ręką 2: nota bene.

i Villa Zrzenczice i

In hoc anno tej majątności był arendarzem ślachtetny pan Jan Otwinowski. Od tegoż nie wziąłem nic za dziesięcinę z pól dworskich, także i od poddanych.

i Villa Podolany i

Decima manipularis. I oddali ją [s. 24] wszyscy opisani z potrawą do Gdowa.

Villa Fałkowice

Decima manipularis de agris praedialibus ecclesiae in Gdow. Na tę dziesięcinę wziąłem ad rationem pieniędzy monety polskiej octo marcas od ślachtetnego pana Jana Nowickiego, i dałem kwit.

Villa Grzybowa

Decima manipularis. I wytykałem wszystkim kmiociom i zagrodnikom. W ten czas stała ta dziesięcina u Andrzeja Micalika. De agris praedialibus nie wziąłem nic.

Villa Bielczyce

Decima manipularis. I wytykałem wszystkim kmiociom i zagrodnikom. Także i z pola dworskiego wziąłem wytyczną dziesięcinę. W ten czas stała ta dziesięcina u Jana Żega.

[s. 25] Minarzowi [!] na Zagonkach sprzedałem. Z Rud, od Dubiela i od Wcisła, i od Tkacza wziąłem z potrawą do plebaniej. W tychże Bielczycach od ślachtetnego pana Adriana Lubowieckiego wziąłem wytyczną i tam w gumnie jego kazałem wymłócić. Od zagrodników tegoż pana Lubowieckiego wziąłem także wytyczną [!].

In villa Stadniki

Decima manipularis de agris praedialibus. Ale nie wziąłem nic w tym roku od Jejmości paniej Anny Zarkandi Weszelinnej.

In villa Kędzierzinka

Decima manipularis de agris praedialibus. Ale nie wziąłem nic i w tym roku od Jejmości paniej Weszelinowej. Dalej nie mogąc wytrwać, musiałem się Jejmości w prawo wdać, pierwej w duchowne, a potym w węgierskie, i tak o dziesięciny, jako i wzór plebański i o łąki i.

In anno Domini 1603

[s. 26] Od tychże gdowianów wszystkich wziąłem na dziesięcinę wytyczną pieniędzy monety polskiej florenos 67. Ty pieniądze wyżej pomienieni oddawali u ślachtetnego pana Jana Łososinskiego, na ten czas arendarza gdowskiego¹. De agris praedialibus nie wziąłem nic.

i-i dopiski ręką 2: nota bene.

i-i podkreślone oraz dopisane ręką 2: nota bene 1602.

¹ Nie wiadomo dlaczego wytoczył Dębochowski chłopom gdowskim 25 sierpnia 1603 r. proces o dziesięcinę. Zob. AArchidiec. Kraków, Of. t. 113, s. 1199.

Villa Zrzencice

In hoc anno de agris praedialibus. Także i od poddanych pana Jana Niewiarowskiego nie wziąłem nic.

Villa Podolany

^k Decima manipularis. I oddali wszyscy wyżej opisani z potrawą do plebanijej^k.

Villa Fałkowice

Decima manipularis de agris praedialibus ecclesiae in Gdow. Na tę dziesięcinę [s. 27] wziąłem ad rationem pieniędzy monety polskiej octo marcas od ślachetnego pana Nowickiego i dałem kwit.

Villa Grzybowa

Decima manipularis. W tym roku uprosili mnie wszyscy grzybowianie, abych od nich wziął albo pieniędzmi, albo zbożem gotowym. I uczyniłem to, iżem przyjął zbożem [!], postanowiwszy się z nimi. I oddali wszyscy na czas naznaczony tego, który był powinien. Od tego czasu mamy się sobie iść, hoc est mam im ja pobór dawać, gdy będzie uchwalony, a oni też mnie mają i konopną dziesięcinę dawać, bo dlatego nie dawałem^l im poboru, iż też oni konopi nie dawali.

Villa Bielczice^l

Decima manipularis. I wytykałem wszystkim kmięciom i zagrodnikom. Także i z pola dworskiego wziąłem wyteczną dziesięcinę. W ten czas stała ta dziesięcina u Andrzeja Bednarza [s. 28] z pól kmięcych, a ze wzoru pańskiego u Bartosza Male.

^m In hoc anno ta dziesięcina była in aresto. Musiałem o nie pozywać księdza Stanisława Manieckiego, praepositum Sacratissimi Corporis Christi, cum toto conventu. Otrzymałem dekret takowy, iż mi kazano dać pobór tym bielczanom, a połowę wziąć potrawy do plebanijej i tak uczyniłem według dekretu. Dałem pobór, a wziąłem połowę dziesięciny snopem do plebanijej. Także i z dworskiego połowicę wziąłem i konopną dziesięcinę oddali, ale nie wszyscy m.

In villa Stadniki

Decima manipularis de agris praedialibus. Ale nie wziąłem nic i w tym roku od Jejmości paniej Weszelinowej.

In villa Kęndzierzynka

Decima manipularis de agris praedialibus. [s. 29] Nie wziąłem nic i w tym roku od Jejmości paniej Weszelinowej.

In anno Domini 1604

Ego Joannes Dębochowsky a Pabianice, protunc plebanus Gdoviensis, byłem w Lublinie na trybunale dla tych dziesięcin wyżej opisanych, a zwłaszcza o dzie-

^k - k *dopisane ręką 2: nota bene.*

^l *dopisane ręką 2: nota bene.*

^l *dopisane ręką 2: ad currenti cum stramine.*

^m - m *dopisane na marginesie ręką 2: nota bene.*

sięcinę gdowską de agris praedialibus omnibus, et de agris cmetonalibus et hortulaniis etc.

Item propter decimam de agris praedialibus in Grzybowa; item propter decimam manipularum de agris praedialibus in Kędzierzynka.

Ale na ten czas o te dziesięciny przed Ichmości pany deputaty sprawiej nie było, dlatego iż pryncypała nie było do tej sprawy, a zwłaszcza Jejmości panie [!] Anny [s. 30] Zarkandy Weszelinowej, bo umarła przed tą sprawą 23 Aprilis in hoc anno².

Item miałem drugą sprawę tegoż czasu w Lublinie z panią Maryną Gołuchowską o dziesięcinę wytyczną rzęcicką, którą ja brał przez trzy lata wytyczną od poddanych i z dwora brałem pieniądze, i otrzymałem dekret na te dziesięcinę. Skazali Ichmoście panowie deputatowie przysiąc, jakom był in usu i super taxam citationis etc. I byłem gotowy [z] ślachtą w Krakowie na rokach ziemskich do tej sprawy, ale pan Stefan Żebro, procurator pana Gołuchowskiego, wziął pro maiori do drugich roków. Interea miał się ze mną pan Gołuchowski zgodzić. Post factum sancti Michaelis Archangeli roki były [29 IX 1604]³.

Tegoż roka [!] wytykał urzędnik poddanym i u Fornala te dziesięcinę złożyli.

[s. 31] W tymże roku 1604 wziąłem od gdowianówⁿ ad rationem decimae manipularis pieniędzy monety polskiej złotych siedmdziesiąt [!] i jeden gr 18 in festo sancti Francisci, hoc et die 17 post Pent[ecoste] [4 VI]. A ty pieniądze oddawali w plebanii Gregorius wójt, Stanislaus Paczek, Thomas Łapka, i dałem tymże gdowianom kwit na ty pieniądze.

In hoc anno Jegomość Stefan Weszelin, odjeżdżając do Węgier, rozkazał panu Łososińskiemu, aby mi dał owsa ośm kop i z rolą, którą siano na dwór na przedewsiu; na tym miescu [!] by[ł] quondam plebański chmielnik^o.

In villa Chwalkowice

Decima manipularis ex agris praedialibus. Na te dziesięcinę wziąłem pieniędzy monety polskiej octo marcas ad rationem od ślchetnego Jana Nowickiego.

In villa Grzybowa

[s. 32] Decima manipularis de agris praedialibus. In hoc anno nie wziąłem nic. Grzybowianie in hoc anno uprosili mnie, abych od nich wziął albo pieniądze, albo gotowe zboże. I przyjąłem od nich zboże gotowe tali modo:

Od kmieci^p żyta po trzy korce miary dobczyckiej, od zagrodników żyta po korcu, do tego pszenice [!] korcy dwa na nasienie powinni oddać, jarzynę na święty Marcin [11 XI]. Kmiecie jęczmienia mają dać po korcy trzy, owsa po korcy trzy; zagrodnicy po korcu jęczmienia, do tego mają dać grochu korzec i konopną dziesięcinę. ^r Kmiecie po dwie kicie i zagrodnicy po kicie^r. Gdzieby

ⁿ w tekście: gdowianom.

^o - ^o podkreślone i dopisane ręką 2: nota bene chmielnik.

^p dopisane ręką 2: nota bene.

^r - ^r podkreślone i dopisane ręką 2: nota bene.

² Dębochowski procesował się też w 1604 r. z Wesselenyową o grunty plebańskie. Zob. AP Kraków, Terr. Crac. t. 111, s. 685—687, 1399—1401. Data śmierci A. Wesselenyi nie była znana historiografii węgierskiej.

³ Dębochowski procesował się w r. 1604 z Maryną z Niewiarowskich Gołuchowską o dziesięcinę ze Zręcyc za lata 1601—1603 (AP Kraków, Terr. Crac. t. 111, s. 1214—1217; t. 112, s. 165—166, 407—408). Akta trybunału lubelskiego nie zachowały się.

tego wszystkiego na czas powinny nie oddali, mnie będzie wolno wytykać, jeśli Pan Bóg zdrowia uzyczy, [s. 33] zwykłym obyczajem tym grzybowianom. Pobór sami mają płacić s.

Villa Bielcice

Decima manipularis. I wytykałem wszystkim kmiociom i zagrodnikom. W ten czas stała u Gaspra Gałki, de agris praedialibus u Male. Ibidem in alia parte u ślacheznego pana Adriana Lubowieckiego decima manipularis. Tego roku żyta ozimego dostało mi się kop 24.

Item namłociono korcy miary dobczyckiej 16 przedniego, przy tym było pośledniego korcy tejże miary jedenaście.

Owsa było kop 8, alem go nie młocił i winien mi go ślachezny pan Lubowiecki oddać — z nowego obiecał.

Także praeterito anno był owies wszystek [na]^t tym polu, z którego mi idzie dziesięcina; także nie dał mi go kopą [!], tylko korcy 6.

In anno Domini 1605

[s. 34] [Na tym kończą się zapiski ręką pierwszą, tj. J. Dębochowskiego, a następują wyłącznie robione ręką drugą:]

Nota bene. Possessio durabat perceptionis decimarum ab anno 1597 ad annum 1666.

Nota bene. In hoc libello probat possessionem decimarum de agris praedialibus et subditorum bonorum Gdow cum attinentiis Zrzencyce, Podolany, Bielcicyce et etiam de nonnullis ac stramine. Est lada [?] pulc[h]ra in paratis. Item innuit de agris avulsis plebanalibus.

s dopisane ręką 2: nota bene.

t kleks.